

Nytt fra EU-delegasjonen om

kommunal- og regionalpolitikk

Det er ikke bare nordmenn som ferdes i fjellet.....	2
Politikk for landdistriktene – lærdom fra programmene og veien videre	2
Nå er det igjen mulig for norske byer å søke om å bli europeisk kulturhovedstad.....	3
Kommisjonen vil ha reform av investeringspolitikken i byer og regioner	3
Regional Innovation Scoreboard 2017 – Trøndelag markerer seg, og alle norske regioner viser bedring	5
Fullt trykk på smart spesialisering	7
På kalenderen	8
Programmet for European Week of Regions and Cities er lagt ut.....	8
Mange relevante arrangementer utover for de som er interessert i bypolitikk, smartby og energieffektivisering av bygg	8
Kilder til informasjon: Nyttige paraplyorganisasjoner i Brüssel for kommuner og fylkeskommuner	9
Europeiske sammenslutninger av lokale og regionale myndigheter:	9
Ta kontakt!	9

Det er ikke bare nordmenn som ferdes i fjellet

Fjellene opptar 41,3% av det europeiske territoriet (EU-27, Norge, Sveits, Balkan og Tyrkia) og er hjem til 25,4% av Europas befolkning (ESPON og Universitetet i Genève, 2012). Hvis vi bare ser på EU-27, representerer fjell 28,7% av landmassen og 16,9% av befolkningen.

Men fjell er ikke det samme overalt. Selv om mange fjellområder har felles utfordringer, er det likevel store forskjeller. Selv om flere avstandsuremper går igjen i flere fjellregioner, er det ikke slik at høydemeter i seg selv er et mål for hvilke utfordringer en region står overfor.

Noen fjellregioner er svært rike, og er f.eks. godt etablert i globale turistkjeder eller som energiprodusenter. Og noen fjellregioner er fattige og kjennetegnet av fraflytting og kompetansebrist. Det betyr at effektiv politikk for fjellregionene utover gode generelle rammebetingelser ofte må bygge på en steds spesifikk kombinasjon av virkemidler.

Likevel er det både slik at det er nyttig for Europas fjellregioner å diskutere løsninger på utfordringer som de har til felles, og å komme med innspill til hvordan politikken kan legges til bedre til rette. Kompetansepolitikk er et eksempel på et felt som opptar mange.

Euromontana er interesseorganisasjonen for europeiske fjellregioner og andre organisasjoner og institusjoner som er opptatt av fjellregionene. Flere norske fylker og andre institusjoner er medlem av Euromontana. Euromontana har nå laget et innspill til hvordan fjellpolitikken bør utformes etter 2020, og det kan leses [her](#).

I tillegg inneholder [hjemmesidene](#) informasjon om prosjekter med overføringsverdi til norske forhold.

Politikk for landdistriktene – lærdom fra programmene og veien videre

Også det øvrige Europa har store rurale områder. Betydelige midler har blitt satt inn under den felles landbrukspolitikken (CAP) for å nå følgende seks mål:

- Fremme kunnskapsoverføring og innovasjon innen landbruk, skogbruket og på landsbygda
- Øke levedyktigheten og konkurransevnen til alle typer jordbruk, og fremme nyskapende gårdsteknologi og bærekraftig skogforvaltning
- Fremme næringskjedene, dyrevelferden og risikostyringen i landbruket
- Gjenopprette, bevare og forbedre økosystemer relatert til jordbruk og skogbruk
- Fremme ressurseffektivitet og støtte skiftet mot en lav-karbon- og klimabestendig økonomi i jordbruk, mat og skogbruk
- Fremme sosial inkludering, fattigdomsreduksjon og økonomisk utvikling i landdistriktene

I tillegg til rurale utviklingsprogrammer har EU-kommisjonen tatt i bruk forskjellige satsinger med stor vekt på lokal medvirkning i utforming og iverksettelse (bl.a. LEADER og Community-Led Local Development (CLLD)). Det er selvfølgelig viktig for EU å vite om de nye virkemidlene har virket. Men det er også viktig for norsk distriktpolitikk å lære av en politikk som tas i bruk i så mange europeiske land med beslektede utfordringer. Som alltid tar det litt tid å finne ut av effektene, men en rekke evalueringer kan finnes [her](#), og flere er på vei i nær fremtid.

Nå er det igjen mulig for norske byer å søke om å bli europeisk kulturhovedstad

I sommer besluttet Europaparlamentet at også Efta- og EØS-landene får delta i programmet igjen – nærmere bestemt en gang hvert tredje år. Det er en krevende oppgave å være europeisk kulturhovedstad. Det fordrer både langsiktig planlegging, god koordinering mellom forvaltningsnivåene og ikke minst en klar idé om hvordan det å være kulturhovedstad skal bidra til byutviklingen. Les mer [her](#).

Kommisjonen vil ha reform av investeringspolitikken i byer og regioner

Samhørighetspolitikken (Cohesion Policy) er navnet på EUs investeringspolitikk. Den legger beslag på ca. 1/3 av EU-budsjettet og skal fremme økonomisk vekst og bærekraftig utvikling i hele EU. Den 26. og 27. juni ble det avholdt Samhørighetsforum (Cohesion Forum) i Brussel for å diskutere utformingen av politikken etter 2020. Her deltok samtlige EU-land, EØS-landene og en rekke av EUs regioner foruten relevante paraplyorganisasjoner. Fra Europakommisjonen deltok president Juncker, visepresident Katainen og kommisærene Moscovici, Thyssen, Oettinger, Vella og Crețu. Dagen etter la Oettinger og Crețu frem *Refleksjonsnotatet om EU-budsjettet*.

Budskapet fra EU-kommisjonen er at det er et klart behov for fortsatt europeisk solidaritet på tvers av landegrensene, at investeringene har gitt at det resultater, men at det er behov for betydelig reformer. Dette kom tydeligst til uttrykk i budsjettkommisær Oettingers tale der han understreket den europeiske merverdien i investeringer og behovet for konsentrasjon om noen nøkkeloppgaver og budsjettkutt etter Brexit. Oettingers tale kan ses [her](#).

Europakommisjonen fremhever følgende eksempler på investeringer som gir europeisk merverdi:

- Grenseoverskridende programmer som Interreg bidrar til å fjerne konflikt-kilder og til å skape nye økonomiske muligheter i grenseområdene.
- Transnasjonal infrastruktur gir nytte for borgere og bedrifter over hele EU, for eksempel energiforbindelser (f.eks. mellom Malta og Italia), digitale nettverk, forskningsinfrastruktur eller tunneler (for eksempel Brennerpasstunnelen i Alpene mellom Østerrike og Italia).
- Investeringer i en region eller medlemsstat bidrar til makroøkonomisk stabilitet og øker vekstpotensialet for unionen som helhet.
- Investeringer i grensekontroll i en region bidrar til å beskytte resten av Europa.

- Støtte og investeringer i partnerland gjør det mulig å bygge mer robuste samfunn.
- Åpen konkurranse på EU-nivå for å finansiere vitenskap og innovasjon har styrket kvaliteten og EU i kampen om globale talenter.
- Store prosjekter som Galileo, Copernicus og fusjonsenergi prosjektet ITER3 kan bare finansieres ved å samle ressurser på EU-nivå.

Landene er ikke enige om hvordan fremtidens politikk skal utformes og Europakommisjonens posisjoner er primært forankret i noen få land, deriblant Tyskland. Debatten følger kjente skillelinjer øst-vest.

Fra norsk side kan vi merke oss at Kommisjonen fremhever grensekryssende programmer som Interreg som et eksempel på satsinger med klar europeisk merverdi og som en sannsynlig prioritet etter 2020.

Huskeboks: hva er EUs samholdingspolitikk

I perioden 2014-2020 er det satt av 367 milliarder EUR – ca. en tredjedel av EUs samlede budsjett – til strukturfondene (som er virkemidlene for denne delen av EUs politikk) fordelt over fem forskjellige fond. EØS-avtalen omfatter ikke EUs samholdingspolitikk. Norske regioner får ikke midler fra strukturfondene i EU. Men EUs regionalpolitikk har likevel mange berøringspunkter med norsk politikk:

- Norge bidrar til å oppnå mange av de samme målene gjennom EØS-midlene.
- Kriteriene for tildeling fra strukturfondene har betydning for hva slags former for norsk distriktsstøtte som anses forenlige med EØS-avtalen.
- Norge deltar i 11 Interreg-programmer og i et grenseregionalt samarbeid med Russland innenfor rammen av EUs nabo- og partnerskapsinitiativ.
- Norge deltar i enkelte av EUs byprogrammer
- Sist, men ikke minst, påvirker den regionalpolitiske og innovasjonspolitiske tenkningen i EU norske aktører.

Regional Innovation Scoreboard 2017 – Trøndelag markerer seg, og alle norske regioner viser bedring

Den 20. juni 2017 offentliggjorde EU-kommisjonen den 8. utgaven av Regional Innovation Scoreboard (RIS) 2017. Norges regioner har god fremgang og plasserer seg som innovasjonsledere eller sterke innovatører. Nykommer Trøndelag inntar 16. plass på listen over Europas innovative regioner. Alle regioner gjør det bedre og særlig Nord-Norge (med nærmere 30 % forbedring).

RIS er en regional utvidelse av European Innovation Scoreboard - EIS, som årlig benchmarker innovasjonsevnen på nasjonalt nivå, både i medlemsstatene i EU og andre europeiske land og regionale naboer. På

nasjonalt nivå Norge går fra å være *Moderate Innovator* til *Strong Innovator*.

Også i RIS klassifiseres regioner i henhold til deres opptreden på grunnlag av 18 indikatorer, og i fire forskjellige grupperne *Regional Innovation Leaders*, *Regional Strong Innovators*, *Regional Moderate Innovators* og *Regional Modest Innovators*. Vil du vite mer om indikatorerne? Les mer i RIS 2017 (s. 7 og s. 59-63).

Generelt viser RIS 2017 at de mest innovative regionene også er de regionene som scorer best generelt. Se den blå linjen i illustrasjonen nedenfor.

Figure 1: Average indicator scores by regional performance group

Figur 1 viser poeng oppnådd på de forskjellige indikatorene for de fire gruppene: *Innovation Leaders*, *Strong Innovators*, *Moderate Innovators* og *Modest Innovators*. *Innovation Leaders* viser best resultater i de fleste indikatorer, spesielt de som påvirker forskningsforretningssystemer og innovasjon.

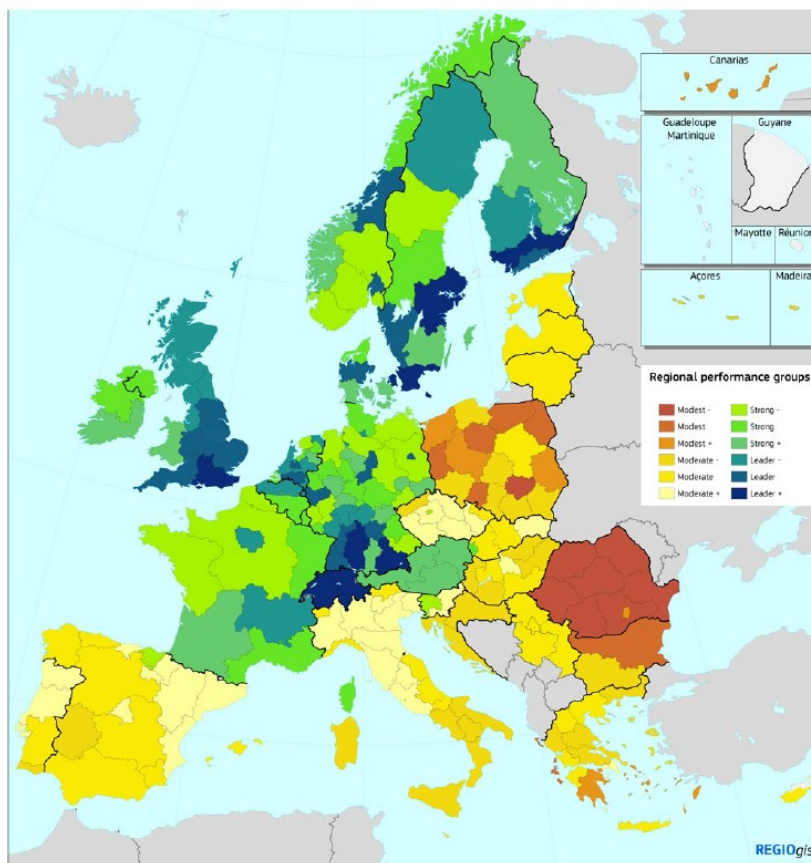
Kilde: RIS 2017, European Commission 2017.

De fleste ledende innovasjonsregionene inngår naturlig nok i de landene som har høy innovasjonsevne på nasjonalt nivå. Blant EU-landene er *Stockholmsregionen*, den danske *hovedstadsregionen* og *South East-regionen* i England høyest rangert. Men det er *Zürich* og *Nordwestschweiz* som er høyest rangert i når man tar med alle landene i undersøkelsen.

Zürich presterer så mye som 78,3 prosent mer enn EU-gjennomsnittet.

RIS 2017 viser resultatforbedring for alle regioner i Østerrike, Belgia, Frankrike, Nederland, Norge, Slovakia, Sveits og Storbritannia og mer enn 50 prosent av regionene i Hellas, Italia, Polen og Sverige, som figur 2 nedenfor viser:

Figure 2: Regional performance groups

For Cyprus, Estonia, Latvia, Lithuania, Luxembourg, and Malta, performance group membership is identical to that in the European Innovation Scoreboard 2017 report. For these countries, the corresponding colour for the middle one-third group in the respective performance group has been used.

Kilde: RIS 2017, European Commission 2017

Trøndelag og Oslo og Akershus er innovasjonsledere

Trøndelag rykker opp på listen med en rangering av 16. plass og blir *innovasjonsleder*. Trøndelag er 39,6 prosent over gjennomsnittet i EU (RIS 2017, tabell 8, s. 19). Også Oslo og Akershus får betegnelsen innovasjonsleder med en score på over 30,8 prosent av gjennomsnittet for EU (RIS 2017, s. 33). Regioner som Hedmark og Oppland, Sør-Østlandet, Agder og Rogaland og Vestlandet og Nord-Norge viser gode resultater, de er alle *sterke innovatører*.

NUTS	Region	RII 2017	Rank	Group	Change
N001	Oslo og Akershus	130.8	27	Leader	12.9
N002	Hedmark og Oppland	90.8	113	Strong -	16.5
N003	Sør-Østlandet	95.5	106	Strong -	5.5
N004	Agder og Rogaland	100.2	99	Strong -	11.1
N005	Vestlandet	114.8	65	Strong +	14.0
N006	Trøndelag	139.0	20	Leader	20.0
N007	Nord-Norge	106.1	85	Strong	29.9

RII 2017 shows performance in 2017 relative to that of the EU in 2011. Rank shows the rank performance in 2017 across all regions. Group shows the respective performance group. Change shows the performance change over time calculated as the difference between the performance in 2017 (RII 2017) relative to that of the EU in 2011 and performance in 2011 (RII 2011) relative to that of the EU in 2011.

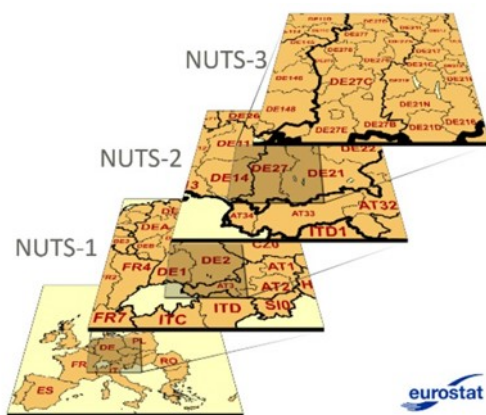
Norges regioner i 'Regional Innovation Scoreboard 2017'. Kilde: RIS 2017, European Commission 2017.

Merk at Norge i motsetning til mange land ikke har nedgang i score i «perifere» regioner, men generell fremgang i alle regioner. En del av fremgangen skyldes metodeendringer i hvordan data samles inn.

Les mer:

- [Regional Innovation Scoreboard \(RIS\) 2017](#), European Commission, 20 June 2017.
- [Fact Sheet on European Innovation Scoreboard 17-1674](#), European Commission, 20 June 2017.
- [Annex to 17-1674](#), European Commission, 20 June 2017.
- [Press release EU innovation: some improvements but more even progress is needed](#). European Commission, 20 June 2017.

NUTS-klassifisering

NUTS-nivåene. Kilde: Europakommisjonen.

NUTS er en nomenklatur av territoriale enheter, og er et hierarkisk system for å dele opp EUs økonomiske territorium for å samle, utvikle og harmonisere europeisk regional statistikk, utvikle samfunnsøkonomiske analyser av regionene. Det er også et redskap for å utvikle fremtidens regionalpolitikk. Les mer her:

[NUTS-klassifiseringen](#) og i [Nomenclature of territorial units for statistics NUTS 2013/EU-28](#)

Fullt trykk på smart spesialisering

Men gode resultater i RIS 2017 må ikke bli noen sovepute for norske regioner. I den nylig fremlagte meldingen [Strengthening Innovation in Europe's regions](#), kan vi merke oss at Kommisjonen varslers fremhever at smart spesialisering har vært en suksess og EU vil fortsette å benytte dette rammeverket videre. EU legger vekt på smart spesialisering både for at alle regioner skal bygge på sine fortrinn og videreutvikle disse og for å bistå regionene som henger etter slik at disse kan komme opp på nivå med andre regioner. EU legger sterk vekt på samarbeid mellom regioner og på tvers av land utfra prioriteringene i smart spesialisering. Vi ser

allerede at det oppstår samarbeidsplattformer mellom næringslivet og Europas regioner på mange områder av strategisk interesse for oss. For eksempel samarbeider den europeiske flyindustrien med 12 regioner for å lage høykompetente underleverandørkjeder (hvorav 2 svenske, men fremdeles ingen norske). EU legger vekt på samordning av virkemidler, men avventer krav om samordning av smart spesialisering og rammeprogrammet for forskning. EU legger vekt på å implementere kompetansepolitikken i smart spesialiseringsstrategiene. Dette har blant annet relevans for hvordan fylkeskommunene arbeider strategisk med internasjonalisering av yrkesfagsopplæringen.

På kalenderen

Programmet for European Week of Regions and Cities er lagt ut.

Europas regioner og byer samles mellom 9. og 12. oktober for å lære av hverandre. Programmet legges snart ut. Erfaringsmessig blir de mest populære workshopene raskt fulltegnet. Ta derfor en sjekk [her](#) og meld deg før 29. september.

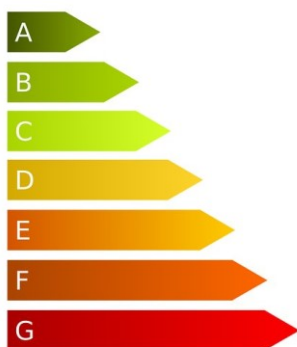
Mange relevante arrangementer utover for de som er interessert i bypolitikk, smartby og energieffektivisering av bygg

[Nordic Edge i Stavanger, 26.-28. september](#)

[Smart City Expo World Congress 2017, 14-16. november](#)

[Cities' forum i Rotterdam 27-28. november](#)

[CITYvest om investeringer i energieffektivitet i bygg 4. og 5. desember](#)

Kilder til informasjon: Nyttige paraplyorganisasjoner i Brüssel for kommuner og fylkeskommuner

Europeiske sammenslutninger av lokale og regionale myndigheter:

- CEMR - The Council of European Municipalities and Regions
- CPMR - Conference of Peripheral Maritime Regions - brings together some 160 Regions from 25 States from the European Union and beyond.
- CPMR Baltic Sea Commission
- ERRIN – European Regions and Research Innovation Network
- EUROCITIES - Network of major European cities
- Municipal Waste Europa - the European umbrella association representing public responsibility for waste.
- BaltMet (Baltic Metropolises Network) - Forum for capitals and large metropolitan cities around the Baltic Sea
- BSSSC (Baltic Sea States Subregional Co-operation)

Nordiske representasjonskontorer for kommunal sektor i Brussel:

DANMARK: Kommunernes Landsforenings (KL), Local Government Denmark (LGDK)

FINLAND: Kommunförbundets Brysselkontor / EU-nytt 04/17

NORGE: KS Europakontor Brussel

SVERIGE: Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), SKL European Office

SVERIGE: Kommunförbundet Skåne, Skåne Association of Local Authorities

Ta kontakt!

Eivind Lorentzen og Maria Deridder Holmlund hører gjerne fra deg [HER](#)

Eivind Lorentzen, Kommunal- og regionalråd EU-delegasjonen
E-post: Eivind.Lorentzen@mfa.no

Maria Deridder Holmlund, assistent EU-delegasjonen
E-post: Maria.Deridder.Holmlund@mfa.no